

HOSPODIN HLEDÍ NA SRDCE

Člověk se dívá na to, co má před očima, Hospodin však hledí na srdce. (1S 16:7)

Hlavní čtení: 1.Samuelova 16:1-13

ÚVOD: O NEROZHODNOSTI

Přidej! Jed! Šlápní na plyn! Milí bratři, milé sestry, tímto způsobem mě moje manželka povzbuzuje, když vjíždím do křižovatky na zelenou, kterou ovšem vzápětí vystřídá oranžová. Někdy to projedu. Jindy rychle zabrzdím a čekám na další zelenou. A u toho čekání si vyslechnu komentář: *Proč jsi brzdl? Vždyť bys to stihl!* Aby bylo jasno: Moje žena nesnáší, když občas překročím povolenou rychlost nebo když předjíždím. Má ráda plynulou, pohodovou jízdu, při které nikdo nikoho neohrožuje ani na majetku, ani na zdraví. Ovšem když na křižovatce blikne oranžová, slyším: *Zrychli!*

Já se totiž v tu chvíli nemůžu rozhodnout. Dupnout na brzdu, nebo dupnout na plyn? Co je lepší? Zrychlit, nebo zpomalit? Něco udělat musím... Ale co mám udělat?

Neschopnost se rozhodnout... To nás provází celým našim životem. Často nevíme, co máme udělat. Co bude lepší, výhodnější, prospěšnější, správnější, pohodlnější, prozíravější, pravdivější, laskavější, počestnější.

Někdy máme moře času na rozhodování. Ale ani dostatek času nám někdy nemusí pomoci. Jsme-li totiž postaveni před náročnou volbu, máme-li před sebou opravdu veliký problém, čas najednou začne ubíhat rychle. A tak se nám nakonec stane, že ani v okamžiku, kdy má padnout klíčové rozhodnutí, nevíme, co uděláme. Možná se bojíme, abychom si dané rozhodnutí za chvíli nevyčítali. Nebo máme svíravý pocit, že volíme ze dvou špatných možností. Nebo si zkrátka stýskáme, že nám Pán Bůh nedal dostatek moudrosti a prozíravosti, abychom danou záležitost uspokojivě vyřešili. Tak třeba: *Jít, či nejt na operaci?* Nebo: *Změnit, či nezměnit zaměstnání?* Nebo: *Na jakou školu se přihlásit?* Nebo: *Ženit se, či neženit?* A také: *Mít, či nemít v této době dítě?* A když jsou na našem rozhodnutí závislí další lidé, moje rodina, přátelé, chod sboru, život v obci nebo směřování celého státu, pak to je teprve oříšek!

I. NA ROZCESTÍ

V takové nezáviděníhodné situaci se právě nachází Samuel, prorok a soudce Izraele. Vrcholný představitel izraelského království. Samuel už má za sebou docela náročná léta. Narodil se do doby, kdy slovo Hospodinovo bylo vzácné. (1S 3:1) Bůh zkrátka tehdy se svým lidem příliš nemluvil, což nikdy nevěstí nic dobrého. Samuel vyrůstal bez maminky. Jeho matka Chana jej totiž v útlém věku dala na výchovu ke knězi Élímu, který sloužil ve svatyni v Šílu. Élí sám o sobě asi nebyl špatný člověk. Ovšem neuměl si postavit do latě své dva vykutálené synky, kteří svým chamtivým a oplzlým jednáním šlapali po svatém Božím jménu. Hospodin si to však nenechal dlouho líbit. A tak mladý Samuel zažil Boží trest nad Élím a jeho rodinou.

Nakonec se stal Samuel respektovaným vůdcem Izraele. Jeho synové se však také neosvědčili. Jakožto soudci nad Izraelem *propadli lakotě, brali úplatky a převraceli právo.* (1S 8:1-3) A to byl jeden ze dvou důvodů, proč si Izraelci chtěli zvolit krále. Tím druhým důvodem bylo, že krále mají pohanské národy kolem Izraele. *A co mají oni, my chceme také.* Samuel z toho byl zničený. Věděl, že to je osudová chyba. Bůh má kralovat nad Božím lidem. Bůh – a ne člověk! Dotčený Hospodin tehdy oznámil Samuelovi:

- *Uposlechni lid ve všem, co od tebe žádají. Vždyť nezavrhlí tebe, ale zavrhlí mne, abych nad nimi nekráloval. ⁸ Všim, co dělali ode dne, kdy jsem je vyvedl z Egypta, až dodnes, dokazují, že mě opustili a že slouží jiným bohům; tak jednají i vůči tobě. (1S 8:7-8)*

A tak se nakonec prvním izraelským králem stal Saul. Vysoký, statný a krásný mladík. (1S 9:1) Toho tedy Samuel pomazal za krále. (1S 10:1) Ovšem rok s rokem se sešel a ze Saula se vyklubal pěkný vejlupek. Svým svévolným jednáním dával okatě najevo, že neposlouchá Hospodina na slovo. Že si z jeho rad, přání, výzev a rozkazů nic nedělá. Že má svou hlavu. A když má prostředník mezi lidmi a Bohem svou hlavu, když si dělá, co chce, pak se blýská na horší časy. Pak se blíží katastrofa nejen osobní, ale i společenská. A tak nakonec Samuel, po řadě zklamání z prvního krále, Saulovi oznamuje hořkou pravdu:

- *²⁶ Zavrhl jsi Hospodinovo slovo, proto Hospodin zavrhl tebe, abys nebyl králem nad Izraelem. ²⁷ Když se Samuel obrátil k odchodu, uchopil Saul cíp jeho pláště a ten se odtrhl. ²⁸ Samuel mu řekl: "Dnes od tebe Hospodin odtrhl izraelské království a dal je tvému bližnímu, lepšímu, než jsi ty. ²⁹ Věčný Bůh Izraele neklame ani nebude litovat; není to přece člověk, aby litoval." (1S 15:26-29)*

No jo, snadno se to řekne: *Starý král je odvolán, ať žije nový král!* Ale kde v této překerní situaci hledat dalšího krále? A máme ho vůbec hledat? Vždyť Saul, kterého Bůh právě zavrhl, kraluje nad Izraelem dál. Je vůbec moudré tomuto odcházejícímu králi šlapat na kuří oko? Jak to ponese? Uražená ješitnost u normálního muže přináší řadu problémů. A co teprve u krále, který má na povel celou armádu?

Na druhou stranu: Co když žádný nový král ještě dlouho nenastoupí? Nebude to ještě horší? Co je lepší varianta: Vláda špatného krále, nebo bezvládní? Diktátorský režim, nebo revoluce a občanská válka? Jen vzpomeňte na odstranění Saddáma Husajna v Iráku. Zavládla v té oblasti konečně demokracie? A dostavil se vysněný pokoj? Ne! Moci se nakonec chopili radikálové, tzv. Islámský stát. Z bláta do pořádné louže!

Už asi trochu chápeme, proč Samuel v té době prožíval bezesné noci. Proč vlastně po Saulovi truchlil. Nebylo by přece jen lepší, kdyby se Bůh nad králem Saulem ještě jednou smiloval? Vždyť nám neustále odpouští naše provinění. A po nás Kristus žádá, abychom odpouštěli svým bližním pořád dokola... (Mt 18) *To bys nemohl, Bože, ještě jednou vzít na milost toho nezbedníka Saula?* Samuel po Saulovi truchlil zřejmě i proto, že toho samolibého a svéhlavého potřestěnce měl osobně rád. Vždyť společně za ta léta ve vrcholné politice zažili dost – v dobrém i ve zlém. Jenže Bůh má jasno:

- *Hospodin řekl Samuelovi: "Jak dlouho ještě budeš nad Saulem truchlit? Já jsem ho zavrhl, aby nad Izraelem nekraloval. Naplň svůj roh olejem a jdi, posílám tě k Jišajovi Betlémskému. Vyhlédl jsem si krále mezi jeho syny."*

Všimněte si, bratři a sestry: Bůh rozlišuje! Mluví sice o tom, že Saula zavrhl. Ale tím nemyslí, že ho zavrhl jako člověka. A už vůbec nemá na mysli, že Saula jako muže zavrhl na věky věků. Saulovi jakožto člověku zřejmě všechno zlé odpustit dokáže. Na druhou stranu: Bůh Saula zavrhl jakožto krále. Jakožto Božího pomazaného. Saulovi Bůh uložil moudře pást izraelské ovečky, dobře vládnout celému Božímu lidu. Ale to on nezvládl. Opakovaně v tomto náročném úkolu selhával. Zavržení je zde tedy totéž, co odvolání z funkce. Saul je nekompetentní král – v Božích očích. Saul je neposlušný král – v Božích očích. A Bůh si proto hledá nového krále. Kompetentního krále. Poslušného krále.

II. SLOVO BOŽÍ JAKO SPOLEHLIVÝ KOMPAS

A tak se prorok Samuel nachází na pomyslném rozcestí. A neví, co si v dané složité situaci počít. Má však obrovskou výhodu. Mluví s ním Bůh. Hospodin mu dává instrukce. Sděluje mu, že už nemá truchlit nad Saulem. Už se nemá zabývat tím, co patří minulosti. A Saulova vláda – byť ještě bude několik let trvat – už patří minulosti. Samuel nemá na výběr. Musí vzít Hospodina s jeho příkazy vážně. Musí se začít dívat do budoucnosti. A nesmí se bát do té Boží budoucnosti vykročit.

Bratři a sestry, kéž bychom také my dostali jasné slovo od Hospodina, když v životě nerozhodně a bázlivě přešlapujeme na místě, že? My se snažíme zaslechnout Boží radu, vnímat Boží hlas, porozumět Boží vůli. Ale kdo z nás slyšel Boha promluvit tak jasným hlasem, že už o Boží vůli neměl žádné pochybnosti? A když k nám Bůh mluví čistě a jasně z Písma, jedná se většinou o obecné principy typu: *Miluj bližního svého.* (L 10:27) Nebo: *Odpouštějte si, má-li kdo něco proti druhému.* (Ko 3:12) Ale pozor! Samuel od Boha také nedostal úplně jasné rozkazy. Copak mu Bůh oznámil, který ze synů Jišaje Betlémského bude příštím králem? Co když Jišaj bude mít hooooodně synů? Jak ho Samuel pozná? A když ho pozná, co se bude dít potom? Co na to řekne Saul, až se dozví o tom mladém vzdorokráli, kterého Samuel pomazal? Proto Samuel namítá:

- *Jak mohu jít? Saul o tom uslyší a zabije mě.*

Ale Bůh ho stejně posílá na cestu. A Samuel je zvyklý poslouchat Hospodina na slovo, sloužit Hospodinu nejen v klidných, ale i v neklidných dobách. Tak si jen trošku postěžuje. Jen si cosi zamumlá pod vousy a hned se vydá na cestu. No, v Betlémě ze Samuela zpočátku neměli žádnou radost. Báli se ho. *Co dělá u nás? Přišel na inspekci? Došel se podívat, jak žijeme, co kážeme, jak nakládáme s financemi?* Betlémští mi trošku připomínají vizitační návštěvy ze seniorátního výboru. *Rádi vás vidíme, členové seniorátního výboru. Ale kdybyste nepřijeli, vůbec by nám to nevadilo.* O jednom synodním seniorovi se vyprávělo, že když vcházel na faru, kde měl provádět vizitaci, jeden farář před ním ze strachu utekl oknem. Samuel však nepřišel na kontrolu... Jeho vlastními slovy:

- *Přišel jsem obětovat Hospodinu. Posvěťte se a půjdete se mnou k obětnímu hodu." Pak posvětil Jišaje a jeho syny a pozval je k obětnímu hodu.*

To však byla jen poloviční pravda... Když se betlémští muži uklidnili, když se Jišaj a jeho synové rituálně připravili na obětní hod, došlo na pravý účel Samuelovy návštěvy. Prorok začal mezi syny Jišajovými hledat Saulova následníka. Tak co Eliáb? Je prvorozený, to už je samo o sobě veliké plus. Zřejmě také byl pohledný, vysoký a silný chlapík. Skvělá volba! Samuel měl jasno.

- ⁶ *Když se dostavili a on spatřil Eliába, řekl si: "Jistě tu stojí před Hospodinem jeho pomazaný."*

III. HOSPODIN HLEDÍ NA SRDCE

Ovšem v tu chvíli zasáhl Hospodin. Řekl Samuelovi větu, kterou si církev oblíbila:

- *Nehleď na jeho vzhled ani na jeho vysokou postavu, neboť já jsem ho zamítl. Nejde o to, nač se dívá člověk. Člověk se dívá na to, co má před očima, Hospodin však hledí na srdce.*

Ta první věta zní poněkud příkře. Proč Hospodin Eliába zamítl? Proč používá stejný výraz jako v případě Saula? Saula zamítl. Eliába zamítl. Copak Eliáb udělal něco zlého? Copak se tento Jišajův nejstarší syn už provinil vůči Hospodinu? Už se snad prokázalo, že Eliáb není dobrý služebník, že neumí dobře vést lidi kolem sebe, že neumí Pána Boha poslouchat?

Bratři a sestry, tady nejde o Eliába! Jde o Samuele! Bůh používá schválně stejné sousloví: *Zamítl jsem jej*. On totiž na Samuelovi vidí, že podvědomě hledá nového Saula. *Musí být vysoký, aby měl autoritu mezi muži. Musí být krásný, aby se líbil ženám. Musí mít svaly, aby se ho báli jeho nepřátelé. Musí být prvorozený, aby si ho lidé vážili.* A my můžeme ještě přidat: *Musí být chytrý a mazaný, aby jako mocnár dokázal úspěšně manipulovat s druhými lidmi. Musí být bohatý, aby si mohl koupit přízeň svých poddaných.*

Ale Samueli! Ty už zase hledáš Saula! Já ovšem žádného dalšího Saula nehledám. Tak s tím přestaň i ty! Hospodin vlastně říká, že hledá krále podle svého srdce. Člověka, který má srdce u Boha. Ne jenom na pravém místě, ale u Boha musí mít své srdce. Vést Boží lid není žádná hračka! A tak ten nový král musí Bohu důvěřovat. Musí Boha poslouchat. Má to být člověk, který se Bohu svěří do péče. Bude mu nablízku. Bude s ním hovořit. Bude se ho dotazovat na jeho vůli. Bude se Bohu také zodpovídat ze svého jednání. Bude před ním litovat svých přešlapů a faulů, kterých se dopustí. A bude Bohu vděčný za všechno dobré, co v životě vykoná. Hospodin hledá člověka, který bude svou vládu pojímat jako službu Bohu i lidem. Bratři a sestry, takoví přece chceme být také – přestože nikdo z nás zřejmě neskončí jako synodní senior, premiér či prezident. Toužíme po tom, aby se Bůh podíval na naše srdce, do našeho nitra – a byl s námi spokojený, měl z nás radost. Ale to se stane jen tehdy, když budeme prosit o očistu našeho srdce, když budeme stále znovu zvat Ducha svatého do našeho života.

- ⁸ *Jišaj pak zavolal Abinádaba a předvedl ho před Samuela. On však řekl: "Hospodin nevyvolil ani toho." ⁹ Jišaj tedy předvedl Šamu. Řekl: "Hospodin nevyvolil ani toho." ¹⁰ Tak předvedl Jišaj před Samuela svých sedm synů, ale Samuel řekl: "Žádného z nich Hospodin nevyvolil."*

Napětí se dá krájet... Hospodin Samuelovi slíbil, že si povolá syna Jišajova. A přitom žádného ze synů Jišajových si nevybral. To je rébus! Samuelovi to však rychle docvaklo. Bůh přece nelže. Bůh přece ví, co říká a co dělá.

- ¹¹ *A Samuel se Jišaje otázal: "To jsou všichni mládenci?" Jišaj odpověděl: "Ještě zbývá nejmladší, ten však pase stádo." Samuel Jišajovi poručil: "Pošli pro něj! Nebudeme stolovat, dokud sem nepřijde." ¹² Poslal tedy pro něj a dal ho přivést. Byl ryšavý, s krásnýma očima a pěkného vzhledu. Tu řekl Hospodin: "Nuže, pomaz ho! To je on." ¹³ Samuel tedy vzal roh s olejem a pomazal ho uprostřed jeho bratrů. A duch Hospodinův se Davida zmocňoval od onoho dne i nadále. Samuel pak hned nato odešel do Rámy.*

IV. CO MY VLASTNĚ VÍME?

Nejmladší Jišajův syn! Pasáček koz a ovcí! Nicméně právě toho Pán Bůh hledá. Tomu také dává svého svatého Ducha. Pracuje s ním od útlého dětství. Dlouhou dobu před tím, než se David ujme vlády nad Izraelem. A všimněte si: Nikdo kolem Davida v tu chvíli nemá ponětí, proč ten známý prorok Samuel pomazal zrovna jeho. Ani David sám to neví. Nemá páru o tom, co to pomazání vlastně znamená. K čemu ho Samuel pomazal? K jakému úkolu?

To v ten okamžik ví jen Samuel sám. Jen Samuel ze všech těch zúčastněných ví, že toto je budoucí král Izraele. Ale nikomu, nikomu to v tu chvíli neřekne. Ani Davidovi! A nikdo ze zúčastněných, dokonce ani Samuel sám, nikdo kromě Hospodina neví, proč si Bůh vybral právě Davida. V čem byl lepší než jeho bratři. V čem bude lepší než Saul. Samuel vykonal to, co měl. A rychle mazal pryč. O všechno ostatní se postará Bůh.

Bratři a sestry, tento příběh v nás probouzí naději. Třeba i v našem sboru Bůh chystá změny, o kterých my zatím vůbec nevíme. Třeba v našem společenství vyrůstá někdo, kdo jednou bude velikou posilou a povzbuzením pro církev Kristovu, nebo pro celou společnost. Možná se právě teď v nedělní škole učí o Pánu Ježíši Kristu budoucí misionář, nebo učitel církve, nebo kazatel, nebo moudrý a spravedlivý politik. Možná že z našich mládežníků a mládežnic si Hospodin zbuduje své duchovní vojáky, kteří svým pravdivým životem roznesou světlo Kristovo do svého okolí.

A co má v plánu s námi, kteří už dávno nejsme dětmi? Pokud máte pocit, že s námi už Bůh nic nového začínat nechce, protože patříme do starého železa, pak si ještě dnes přečtete příběh o Abrahamovi, ano? Jen dobrý Bůh ví, co s námi i s těmi, kteří přicházejí po nás, ještě vykoná. A smíme doufat, že se ještě budeme divit.

Modlitba:

Pane Ježíši Kriste, synu Davidův, synu Boží, králi celého světa! Ty ses kvůli nám kdysi narodil v Betlémě, v městě Davidově. Téměř nikdo si tě nevšiml, téměř nikdo s tebou nepočítal, téměř nikdo do tebe nekládal žádné naděje. Snad jen andělé, Marie s Josefem, Simeon a Anna, a také mudrci z východu. Ale byl jsi počat v Duchu svatém, rostl jsi v Duchu svatém, žil jsi s Duchem svatým. A díky tomu jsi také přinesl svatou a dokonalou oběť za náš hřích. A po vystoupení k Otci jsi také na nás seslal svého Ducha. Pane Ježíši, toužíme po tom, aby se i naše nitro tobě líbilo. Očisti nás od hříchu. Smyj z nás duchovní nečistotu. Pracuj s námi svým Duchem, abychom mohli sloužit tobě i lidem kolem nás. A dávej nám sílu plnit úkoly, kterými nás pověřuješ. Amen.